

Sygn. akt VIII Gz 198/17

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Patrycja Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 27 marca 2017 r., sygn. akt X GC 445/17 upr

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i pozostawić Sądowi Rejonowemu Szczecin- Centrum w Szczecinie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 marca 2017 roku, sygn. akt X GC 445/17 upr. Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie uznał się niewłaściwym miejscowo i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Gdańsk- Północ w Gdańsku. Rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na treści art. 46 k.p.c. w zw. z art. 200 k.p.c. w uzasadnieniu wskazując na brak właściwości do rozpoznania niniejszej sprawy.

Sąd wskazał, że pozwana realizowała usługę w oparciu o zlecenie transportu, w którego treści w pkt 23 wskazano, że w kwestiach spornych rozstrzyganych sądownie, miejscem rozstrzygania sporów jest sąd właściwy dla (...) sp. z o.o.. Pozwana ma siedzibę w G., stąd właściwy jest Sąd wskazany w sentencji postanowienia.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez powódkę.

Powódka zarzuciła przedmiotowemu postanowieniu naruszenie przepisu art. 233 §1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej oceny zebranego materiału prowadzące do pominięcia, że strony nie zawarły umowy na piśmie a tym samym nie zawarły skutecznie umowy prorogacyjnej oraz naruszenie art. 46 §1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące niewłaściwym przyjęciem, że strony łączy umowa prorogacyjna, podczas gdy umowa taka nie została skutecznie zawarta, ponieważ strony nie zachowały obligatoryjnej formy pisemnej.

Skarżąca wniosła o uchylenie postanowienia w całości oraz zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powołując się na orzecznictwo i poglądy doktryny powódka wskazała, że dla skuteczności zawarcia umowy prorogacyjnej konieczne jest dochowanie formy pisemnej, nie jest możliwe zawarcie takiej umowy w sposób dorozumiany lub przy użyciu środków porozumiewania się na odległość, pominięcie formy pisemnej powoduje

bezskuteczność oświadczeń woli, których przedmiotem miało być zawarcie umowy prorogacyjnej, zarzut niewłaściwości miejscowej nieoparty zawarciem umowy prorogacyjnej w formie pisemnej jest bezzasadny.

Powódka zaprzeczyła, aby zawarła z pozwaną na piśmie umowę prorogacyjną, na gruncie której ustalono, że sądem właściwym miejscowo dla rozpoznania niniejszej sprawy byłby Sąd Rejonowy Gdańsk- Północ w Gdańsku. Jednocześnie powódka nigdy nie otrzymała oświadczenia pozwanej w formie pisemnej w przedmiocie zawarcia takiej umowy, nigdy również sama takiego oświadczenia nie złożyła.

Powódka podała również, że nie znajduje uzasadnienia prawnego przedstawione przez Sąd pierwszej instancji stanowisko, że umowa prorogacyjna została zawarta w treści łączącego strony zlecenia transportowego. Nie spełnia bowiem formy pisemnej zamieszczenie postanowień umowy prorogacyjnej na wydrukach, zamówieniach, formularzach wystawionych przez jedną ze stron podpisanych przez drugą stronę. Powódka wskazała, że już w pozwie podano, że umowa zlecenia transportowego nr (...) z dnia 1 grudnia 2015 roku została przesłana powódce jako załącznik do wiadomości e-mail, przez co nie była opatrzona podpisami osób uprawnionych do reprezentowania którejkolwiek ze stron.

W odpowiedzi na zażalenie strona przeciwna wniosła o jego oddalenie i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zdaniem pozwanej powódka nie ma racji, iż brak zachowania formy pisemnej umowy prorogacyjnej przesądza o jej nieważności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się uzasadnione.

W art. 46 § 1 k.p.c. ustawodawca przewiduje możliwość zmiany właściwości miejscowej sądu w drodze umowy stron, z wyłączeniem jednak właściwości wyłącznej. Umownie strony mogą kształtować jedynie właściwość miejscową, a zatem regulacja ta nie dotyczy właściwości rzeczowej i funkcjonalnej sądów. W treści umowy prorogacyjnej strony powinny oznaczyć konkretny stosunek prawny, z którego spór już wyniknął lub może wyniknąć w przyszłości oraz sąd, któremu poddają rozstrzygnięcie tego sporu. Sąd wybrany przez strony może być sądem, którego właściwość miejscowa nie wynika z przepisów o właściwości ogólnej lub przemiennej. W braku odmiennych postanowień umowy, sąd ten będzie wyłącznie właściwy, chyba że powód wniesie pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Umowa prorogacyjna powinna być zawarta na piśmie. W nauce określa się umowę o właściwość sądu jako tzw. umowę procesową (kształtującą przesłanki procesowe i uprawnienia stron w toku ewentualnego przyszłego procesu - por. np. R. K., Charakter prawny umów procesowych (...) rok, str. 53 i tam cytowana literatura). Prawo procesowe cywilne winno być traktowane jako gałąź prawa publicznego (por. np. J G., Pełnomocnictwo procesowe na tle podziału prawa na publiczne i prywatne, (...) nr (...)). To z kolei powoduje, że skuteczność umowy prorogacyjnej nie może być oceniana wyłącznie przez pryzmat przepisów prawa materialnego ale także przy uwzględnieniu specyfiki prawa publicznego i szczególnych reguł jego wykładni (por. J. Gudowski, jw.). Wobec regulacji art. 46 k.p.c. do oceny prawnoprocesowych skutków czynności tej mają zastosowanie również przepisy prawa publicznego. Odnieść należy się zatem do znaczenia prawnego ustawowego zastrzeżenia wymogu zawarcia na piśmie umowy o właściwość sądu.

W tym miejscu zaznaczenia również wymaga, że forma pisemna umowy jest zachowana po spełnieniu wymagań określonych w art. 78 § 1 k.c. Brak zachowania tych wymagań (tj. złożenia własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli, ew. wymiana tych dokumentów, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron) nie powoduje, że zawarta przez strony umowa o poddaniu sporów wynikających z zawartej umowy określonemu sądowi jest nieważna w rozumieniu przepisów prawa materialnego. Zaniechanie zachowania pisemnej formy tej czynności powoduje jednakże, że nie spełnia ona wymogów przewidzianych przez przepisy prawa procesowego. Skoro tak, to pozwana powołując się za wiążącą strony umowę i związane z nią warunki ogólne świadczenia usług uzasadniające ustaloną przez strony właściwość sądu nie legitymuje swojego stanowiska umową zawartą zgodnie

z wymogami art. 46 k.p.c. Ustawa procesowa nie przewiduje bowiem innego sposobu dowodzenia faktu zawarcia umowy o właściwość sądu.

Niezachowanie formy pisemnej umowy prorogacyjnej spowoduje więc, że nie znajdzie uzasadnienia zarzut niewłaściwości sądu podniesiony w procesie. Zatem brak zachowania formy pisemnej powodować musi nieskuteczność oświadczeń stron umowy w płaszczyźnie publiczno - prawnej wobec sądu jako organu władzy (vide: postanowieniu z dnia 17 grudnia 1971 r., I CZ 166/71).

Z uwagi na publicznoprawny charakter regulacji normy art. 46 k.p.c. w ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę odrzucić należy natomiast te poglądy nauki, które z zaniechaniem zachowania formy pisemnej umowy prorogacyjnej wiążą wyłącznie skutki dowodowe, o których mowa w art. 74 §1 k.c. Stanowisko to nie znajduje uzasadnienia w treści art. 46 k.p.c. w zw. z art. 202 k.p.c. zwłaszcza, że kwestia właściwości sądu jest kwestią prejudycjalną ocenianą na podstawie materiału procesowego przedłożonego w pozwie i odpowiedzi na pozew. W rezultacie stwierdzić należy, że wymóg pisemności dla zawarcia umowy prorogacyjnej jest sankcjonowany możliwością skutecznego powołania się na taką umowę w procesie.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że postanowienie o poddaniu sporów mogących powstać pomiędzy stronami znajduje się wprawdzie w punkcie 23 zlecenia, powódka nie zaprzeczyła zaś okoliczności jego zaakceptowania, niemniej z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie nie wynika, by kiedykolwiek doszło do złożenia przez strony podpisu pod tekstem zlecenia, bądź do wymiany podpisanych dokumentów, a zatem do spełnienia przesłanek, od których norma art. 78 §1 k.c. uzależnia zachowanie formy pisemnej.

W rezultacie stwierdzić należy, że zarzut niewłaściwości Sądu nie jest w niniejszej sprawie uzasadniony.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie 397 §2 zd.1 k.p.c. w zw. z art. 386 §4 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

(...) (...) (...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...),

3. (...),

4. (...)